

Sygn. akt III AUa 38/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka - Szkibiel
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2015 r. w Szczecinie

sprawy (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

przy udziale M. A. i H. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 22 października 2014 r. sygn. akt VI U 1330/14

1. oddala apelację,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. na rzecz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka - Szkibiel

III A Ua 38/15

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 9 stycznia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, i odpowiednio na ubezpieczenie zdrowotne, pracowników u płatnika składek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wynoszą odpowiednio dla:

- H. W. w 2011 r.: za kwiecień – 3.100,66 zł, za maj – 3.961,22 zł, za czerwiec – 4.060,06 zł, za lipiec – 2.373,24 zł, za sierpień – 3.538,66 zł, wrzesień – 4.276,32 zł, październik – 5.421,22 zł, listopad – 4.078,66 zł, grudzień – 4.568,57 zł, w styczniu 2012 r. – 3.126,29 zł (decyzja nr (...)),

- M. A. w 2010 r.: za sierpień – 2.295,58 zł, za wrzesień – 3.321,48 zł, za październik – 3.500,40 zł, za listopad – 3.321,48 zł, za grudzień – 3.381,48 zł, w 2011 r.: za styczeń – 3.408,98 zł, za luty – 3.797,57 zł, za marzec – 4.135,32 zł, za kwiecień – 3.844,66 zł, za maj – 5.551,96 zł, za czerwiec – 5.157,13 zł, za lipiec – 2.486,35 zł, za sierpień – 3.950,26 zł, za wrzesień – 4.249,19 zł, za październik – 5.065,03 zł, za listopad – 3.930,93 zł, za grudzień – 4.307,77 zł, w styczniu 2012 r. – 3.548,66 zł (decyzja (...)).

W uzasadnieniu tych decyzji organ rentowy wskazał, że płatnik składek (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. zawarł z A. S. i A. G. w dniach 2 stycznia 2010 r. i 2 stycznia 2012 r. umowy na czas nieokreślony, których przedmiotem było wykonanie usługi projektowej layoutów opakowań spożywczych wraz z ich częściami składowymi przynależnymi do projektu. Wykonanie projektu graficznego następowało z wykorzystaniem materiałów i narzędzi należących do płatnika. Organ rentowy wskazał, że do realizacji zadań zleceniobiorcy A. S. prowadzący działalność pod firmą (...) oraz A. G. prowadzący działalność pod firmą (...) zatrudniali na podstawie umów o dzieło zainteresowanych, którzy w tym samym czasie byli pracownikami spółki (...) J.. Organ rentowy uznał, że zainteresowani są pracownikami spółki (...) J. w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, gdyż w ramach umów zawartych z osobą trzecią świadczyli usługi na rzecz pracodawcy, z którym pozostawali w stosunku pracy. Według organu rentowego konsekwencją takiego ustalenia było uznanie, że spółka (...) J. jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne zainteresowanych z tytułu umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią.

W odwołaniach od powyższych decyzji spółka (...) J. wniosła o ich uchylenie, zarzucając organowi rentowemu naruszenie przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, ustawy prawo autorskie i prawa pokrewne oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W uzasadnieniu odwołań spółka zakwestionowała przyjęcie, że zawarcie umów o dzieło przez ubezpieczonych z podmiotem trzecim winno skutkować podwyższeniem podstawy wymiaru składek z tego tytułu u pracodawcy – płatnika.

W odpowiedzi na odwołania płatnika Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podnosząc argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

Postanowieniem z dnia 21 lutego 2013 r. na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd Okręgowy połączył powyższe sprawy do łącznego rozpoznania i wyrokowania, a postanowieniem z dnia 22 października 2013 r. na podstawie art. 477⁽¹¹⁾ k.p.c. Sąd ten wezwał A. S. i A. G. do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych.

M. A. w piśmie procesowym z dnia 14 marca 2013 r. nie zgodził się z decyzją ZUS wskazując, że w spółce (...) J. pracował na stanowisku operatora (...), natomiast projekty graficzne tworzył w swoim wolnym czasie (weekendy, popołudnia) i sprzedawał je zupełnie innemu podmiotowi.

H. W. w piśmie procesowym z dnia 19 marca 2013 r. podważyła w całości decyzję ZUS i poparła stanowisko spółki. Zainteresowana wskazała, że jedyną wspólną cechą umów o pracę, zlecenia i umów o dzieło było to, iż wykonywane były z użyciem komputera, pozostałe elementy jej pracy i tworzenia są różne, umowy wykonywane były na rzecz innego podmiotu.

Wyrokiem z dnia 22 października 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję nr (...). (...) i stwierdził, że nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. A. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. - przychody uzyskane przez M. A. na podstawie umów o dzieło łączących go z A. S. w okresie od 2 sierpnia 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. - z wyjątkiem przychodów z umów o dzieło z dnia: 2 sierpnia 2010 r. (w kwocie 1.575,58 zł), 1 września 2010 r. (w kwocie 2.001,48 zł), 1 kwietnia 2011r. (w kwocie

4.300,09 zł) i 1 listopada 2011r. (w kwocie 2.921,77 zł) – punkt I, zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) i stwierdził, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne H. W. - podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. - przychody uzyskane przez H. W. na podstawie umów o dzieło oraz umów zlecenia łączących ją z A. G. w okresie od 1 marca 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. - z wyjątkiem przychodów z umów o dzieło z dnia: 1 marca 2011 r. (w kwocie 1.714,66 zł), 1 kwietnia 2011 r. (w kwocie 2.575,22 zł), 1 sierpnia 2011 r. (w kwocie 2.890,32 zł) – punkt II, nadto oddalił odwołania w pozostałym zakresie – punkt III.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

(...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. prowadzi działalność przy ul. (...) w S.. Wspólnikami spółki, a zarazem członkami jej zarządu są A. G. oraz A. S.. Zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym przedmiotem działalności spółki jest działalność agencji reklamowej, stosunki międzyludzkie (public relation) i komunikacja oraz pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania. Spółka tworzy strategie promocyjne, opracowuje system identyfikacji wizualnej, realizuje badania marketingowe, tworzy projekty graficzne, logo, projekty materiałów reklamowych i opakowania m.in. na rzecz firm (...), L. C., T., (...). Rocznie spółka (...) J. tworzy około 5 tysięcy projektów sprzedawanych w całej Europie.

Spółka zawarła umowę o świadczenie usług w zakresie projektowania opakowań z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., której przedmiotem jest przygotowanie projektów opakowań produktów w formie pozwalającej na ich wprowadzenie przez (...) na rynek.

A. G. od 1 stycznia 2005 r. prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą pod nazwą (...) A. G., której przedmiotem jest, między innymi, działalność agencji reklamowych, pośrednictwo w sprzedaży czasu i miejsca na cele reklamowe w radio i telewizji, pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, pośrednictwo w sprzedaży miejsca na cele reklamowe w mediach elektronicznych, artystyczna i literacka działalność twórcza. A. G. od stycznia 2011 r. prowadzi działalność gospodarczą pod tym samym adresem co spółka (...) J., tj. w S. przy ul. (...), w pomieszczeniu użytkowym, wydierżawionym od spółki (...) J. w S..

A. S. od dnia 1 października 2004 r. prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą pod nazwą (...) P. (...) (...), której przedmiotem jest działalność marketingowa na rzecz firm w zakresie branding i strategii marketingowych. Od stycznia 2011 r. A. S. prowadzi działalność gospodarczą w S. przy ul. (...), w pomieszczeniu użytkowym wydierżawionym od spółki (...) w S.

A. G., jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą (jako zleceniobiorcę) łączą ze spółką (...) J. w S. (jako zleceniodawcą) dwie, zawarte na czas nieokreślony umowy zlecenia z dnia 2 stycznia 2010 r. oraz z dnia 2 stycznia 2012 r., których przedmiotem jest wykonanie przez zleceniobiorcę usługi projektowej layoutów opakowań spożywczych wraz z ich częściami składowymi przynależnymi do projektu. Tożsame umowy łączą spółkę (...) w S. (jako zleceniodawcą) z A. S. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) P. (...) (jako zleceniobiorcą).

W ramach prowadzonych działalności gospodarczych A. G. oraz A. S. zajmują się opracowywaniem strategii promocji, rozwiązań kreatywnych i tworzeniem różnego rodzaju grafik. Przedsiębiorcy tworzą własne bazy projektów graficznych (portfolia), w których gromadzone są projekty graficzne takie jak elementy dekoracyjne, zdjęcia, piktogramy, motywy, tła, inspiracje, które mogą być wykorzystywane jako elementy składowe do folderu, stron internetowych. Wykonują również zlecenia polegające na sporządzaniu określonych projektów dla różnych klientów – A. G. współpracuje z niektórymi spółkami z grupy T., z firmą (...), (...), oraz z samorządami np. gminą S., A. S. współpracuje z Gminą M., firmą (...), Wyższą Szkołą Administracji (...). W celu realizacji zamówień w ramach prowadzonych działalności gospodarczych A. G. oraz A. S. zawierają umowy cywilnoprawne z artystami grafikami, którzy tworzą dla nich za wynagrodzeniem poszczególne projekty graficzne.

Spółka (...) współpracuje z (...) nabywając od nich niektóre z projektów graficznych znajdujących się w ich bazie projektów. Spółka korzysta również z baz danych elementów graficznych prowadzonych przez inne podmioty: z bazy

danych (...), (...), w tym zakresie współpracuje również z Panami S. i D.. Te poszczególne elementy graficzne są wykorzystywane przez spółkę do stworzenia gotowego finalnego projektu graficznego opakowań dla sieci handlowych, projektów strategii marek, systemu identyfikacji wizualnej. Nabywanie grafik od podmiotów zewnętrznych zwiększa bazę projektową spółki, co jest warunkiem koniecznym sprostania ogromnej liczbie zamówień ze strony (...) spółką z o.o. sp. k. i innych zleceniodawców.

H. W. w okresie od dnia 1 marca 2011 r. do 30 listopada 2012 r. była zatrudniona w (...) (...) sp. z o.o. w S. na stanowisku korektora w pełnym wymiarze czasu pracy. Do zakresu jej obowiązków należało zapewnienie poprawności merytorycznej tworzonych plików i eliminacja błędów w szczególności między innymi: sprawdzenie projektów pod kątem zgodności z projektem źródłowym lub źródłami informacji w zakresie informacji tekstowych, liczbowych, graficznych, wymiarowych i branżowych; zasygnalizowanie ewentualnej niekonsekwencji konstrukcyjnej projektu pracownikowi Działu Obsługi Klienta, Działu Deklaracji, Działu (...) lub Działu Kreacji. W ramach tego zakresu obowiązków H. W. zajmowała się korektą graficzną projektów innych autorów.

W okresie od 1 marca 2011 r. do 31 października 2011 r. H. W. zawarła z ponadto A. G. – jako przedsiębiorcą działającym pod firmą (...) umowy o dzieło, których przedmiot określono jako:

- „wykonanie projektu graficznego” umowa z: 1 marca 2011 r., 1 kwietnia 2011 r., 4 maja 2011 r., 1 czerwca 2011 r., 1 lipca 2011 r., 1 sierpnia 2011 r., 1 września 2011 r., 1 października 2011 r.

W okresie od 1 listopada 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. H. W. zawarła z ponadto A. G. – jako przedsiębiorcą działającym pod firmą (...) umowy zlecenia, których przedmiot określono jako:

- „nadzór i weryfikacja nad poprawnością wersji końcowej projektu” umowy z dnia: 1 listopada 2011 r. i 1 grudnia 2011 r.

Wszystkie umowy o dzieło dotyczyły wykonania konkretnego projektu graficznego. Przedmiot umowy każdorazowo był doprecyzowywany przez strony ustnie. W umowach o dzieło strony określały wysokość należnego wynagrodzenia, które zależało od nakładu pracy potrzebnego do stworzenia dzieła, terminu wykonania dzieła od jakości pracy i stawek grafika. Wynagrodzenie wypłacane było zainteresowanej po wykonaniu grafiki.

Zdarzało się, że strony zawierały jedną umowę dotyczącą wykonania kilku dzieł, wówczas każdy z projektów był uzgodniony co do efektu końcowego, terminu i co do wynagrodzenia, które wypłacane było po odebraniu przez A. G. projektu składającego się na cykl objęty jedna umową. Strony z góry ustalały jakie będzie wynagrodzenie za każdy z tych projektów i termin do ich wykonania.

H. W. wykonywała projekty po godzinach pracy, najczęściej w domu. Do wykonania umów niezbędny był komputer wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem graficznym np. płatny program grupy A. bądź programy bezpłatne: (...), (...), (...). Wykonane dzieło przekazywane najczęściej w formie elektronicznej. Po obejrzeniu projektu następował jego odbiór, czasami konieczne było wykonanie poprawek po uznaniu, że dzieła odpowiadają umowie zainteresowana otrzymywała wynagrodzenia. Sporządzone przez zainteresowaną projekty wzbogacały bazę danych firmy (...), który nimi dysponował. W ramach zawartych umów zleceń zainteresowana koordynowała proces tworzenia projektów graficznych przez innych grafików działających na rzecz A. G.. Grafiki, które wykonano w ramach tej koordynacji nie zostały nabyte przez spółkę(...) J..

Spośród umów będących przedmiotem sporu A. G. sprzedał Spółce (...) J. wykonane przez H. W. grafiki:

- (...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 marca 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 1.714,66 zł),
- (...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 kwietnia 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 2.575,22 zł),
- (...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 sierpnia 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 2.890,32 zł).

M. A. w okresie od dnia 16 sierpnia 2010 r. do 31 października 2012 r. był zatrudniony w spółce (...) J. w S. na stanowisku operatora w pełnym wymiarze czasu pracy. Do zakresu jego obowiązków należało: opracowanie plików produkcyjnych projektu opakowania na podstawie zatwierdzonych projektów graficznych umożliwiających jego produkcję, w szczególności: przyjęcie zlecenia od pracownika (...), dokładne przeanalizowanie materiałów źródłowych, jak i założeń technicznych, wykonanie makiety opakowania zarówno jednostkowego jak i zbiorczego, przygotowanie plików produkcyjnych umożliwiających najbliższe odwzorowanie w druku projektu graficznego dostarczonego przez projektanta/grafik designer, sprawdzenie poprawności kolorystycznej, wymiarowej i technologicznej pliku, sprawdzenie jakości użytych zdjęć do projektu, jak również ekonomii i zasadności użycia tych zdjęć, naniesienie ewentualnych uwag klienta oraz korektora, przekazanie plików do wydruku proof'a, przekazanie plików do produkcji do działu (...), wykonywanie pozostałych prac zleconych przez (...) i Pracodawcę. W ramach tego zakresu obowiązków M. A. zajmował się w spółce składem komputerowym, przygotowywał grafiki innych twórców pod konkretne wskazania drukarni.

W okresie od 2 sierpnia 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. M. A. zawarł ponadto z A. S. – jako przedsiębiorcą działającym pod firmą (...) umowy o dzieło, których przedmiot określono jako:

- „opracowanie autorskiej koncepcji projektu graficznego wraz z przekazaniem praw autorskich do projektu produktu”: umowa z dnia 2 sierpnia 2010 r. i 1 września 2010 r. (cykl grafik),

- „wykonanie projektu graficznego” umowa z dnia: 3 stycznia 2011 r., 1 lutego 2011 r., 1 marca 2011 r., 1 kwietnia 2011 r., 4 maja 2011 r., 1 czerwca 2011 r., 1 lipca 2011 r., 1 sierpnia 2011 r., 1 września 2011 r., 1 października 2011 r., 1 listopada 2011 r., 1 grudnia 2011 r.

Wszystkie umowy dotyczyły wykonania konkretnego projektu graficznego. Przedmiot umowy każdorazowo był doprecyzowywany przez strony ustnie. W umowach o dzieło strony określały wysokość należnego wynagrodzenia, które zależało od nakładu pracy potrzebnego do stworzenia dzieła, terminu wykonania dzieła od jakości pracy i stawek grafika. Wynagrodzenie wypłacane było zainteresowanemu po wykonaniu grafiki. Niektóre umowy o dzieło dotyczyły wykonania kilku grafik (np. umowa z dnia 1 września 2010 r). W tym ostatnim przypadku strony precyzowały każdą grafikę z osobna i ustalały wynagrodzenie należne za wykonanie poszczególnych grafik. Za wykonanie każdej z grafik M. A. wystawiał osobne rachunki. M. A. wykonywał projekty po godzinach pracy, w domu. Do wykonania umów niezbędny był komputer wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem graficznym np. płatny program grupy A. bądź programy bezpłatne: (...), (...). Wykonane dzieło przekazywane było najczęściej w formie elektronicznej. Po obejrzeniu projektu następował jego odbiór, czasami konieczne było wykonanie poprawek. Sporządzone przez zainteresowanego projekty wzbogacały bazę danych firmy (...), który nimi dysponował.

Spośród umów będących przedmiotem sporu A. S. sprzedał spółce (...) J. wykonane przez M. A. grafiki:

- (...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 2 sierpnia 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 1.575,58 zł),

- (...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 września 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 2.001,48 zł),

- (...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 kwietnia 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 4.300,09 zł),

- (...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 listopada 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 2.921,77 zł).

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie powołanych poniżej przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j. t. Dz. U. z 2007 r., nr 11, poz. 74 ze zm.; powoływana dalej jako: ustawa systemowa), Sąd Okręgowy uznał, że odwołania płatnika okazały się w większości uzasadnione.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że stosownie do treści art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, za pracownika w rozumieniu tej ustawy uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy

o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Jednocześnie sąd meriti podniósł, że w judykaturze Sądu Najwyższego ugruntował się pogląd, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą, jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. W konsekwencji, nawet, gdy osoba ta (pracownik) zawarła umowę o dzieło z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy - uzyskuje on rezultaty jego pracy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09). Celem takiej regulacji było, po pierwsze - ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od takich umów oraz po drugie - ochrona pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom (podwykonawcom), którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu). Podkreśla się również, że na tle art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pojęcie pracownika w zakresie ubezpieczenia społecznego nie pokrywa się ściśle z takim pojęciem, jakim posługuje się prawo pracy, a odczytywanie tego przepisu w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej prowadzi do oczywistego wniosku, że rzeczywisty stosunek prawny regulowany wymienionymi w nim umowami cywilnymi, który niepodważalnie istnieje na gruncie prawa cywilnego, nie wywołuje skutków w zakresie prawa ubezpieczeń społecznych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13).

Następnie Sąd Okręgowy wyjaśnił, że podstawowym skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a za pracownika, jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnymi, rentowymi, chorobowymi, wypadkowymi i zdrowotnym tak jak pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1, 32 ustawy systemowej). W związku z tym osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń. Obowiązek ten obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy systemowej). Zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej), a art. 8 ust. 2a rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09). Z przepisu art. 18 ust. 1a ustawy systemowej wynika logicznie, że w odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a tej ustawy płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie „uwzględnia się” w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r., III UK 64/11).

Dalej sąd pierwszej instancji podniósł, że w niniejszej sprawie przesłanką wydania zaskarżonych decyzji było uznanie przez organ rentowy, iż zainteresowani – pomimo podpisania umów o dzieło, a w przypadku H. W. dodatkowo umów zlecenia, z przedsiębiorcami A. S. i A. G. w istocie faktycznie wykonywali czynności na rzecz spółki z o.o. (...) J. w S., z którą w tym czasie pozostawali w stosunku pracy. W toku postępowania organ rentowy nie kwestionował tego, że A. S. i A. G. podpisali z zainteresowanymi umowy cywilnoprawne, ZUS nie poddawał również w wątpliwość

faktu, że w ramach tych umów M. A. i H. W. tworzyli autorskie projekty graficzne, organ rentowy nie kwestionował również wykonywania przez H. W. czynności polegających na koordynowaniu projektów tworzonych na rzecz A. G. przez innych grafików. Kwestię sporną stanowiło wyłącznie to, kto był beneficjentem pracy wykonywanej przez zainteresowanych M. A. i H. W. w ramach umów łączących ich z A. S. czy też A. G..

Stan faktyczny został ustalony przez Sąd Okręgowy w oparciu o dokumenty złożone przez A. S., A. G. i odwołującą się spółkę oraz zgromadzone w aktach przeprowadzonej przez organ rentowy kontroli, a także na podstawie wiarygodnych zeznań A. G. i A. S.. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia miały w ocenie sądu meriti zeznania A. S. i A. G., którzy wyjaśnili komu przypadały efekty pracy zainteresowanych wykonywanej na podstawie umów o dzieło i umów zlecenia objętych sporem. Ich zeznania były przy tym jasne i spójne, a nadto korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w niniejszej sprawie. Ocena powyższych zeznań, w powiązaniu z pozostałymi dowodami dała podstawy do częściowego uwzględnienia odwołań od decyzji ZUS.

W ocenie Sądu Okręgowego z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika jasno, że wprawdzie A. S. i A. G. łączą ze spółką (...) J. w S. zawarte na czas nieokreślony umowy zlecenia, których przedmiotem jest wykonanie przez zleceniobiorców usługi projektowej layoutów opakowań spożywczych wraz z ich częściami składowymi przynależnymi do projektu, jednakże uszło uwadze organu rentowego, iż A. S., jak i A. G. prowadzą także własną, samodzielną działalność gospodarczą, jako podmioty odrębne od spółki (...) J.. Efekty umów o dzieło objętych sporem wzbogacały zaś bazę projektów graficznych A. S. i A. G.. Jak bowiem wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego spółka (...) J. w S. zajmuje się wykonywaniem na zlecenie osób trzecich prac polegających na opracowywaniu, projektowaniu, jak również obróbce graficznej i fotograficznej projektów reklamowych, opakowań. Spółka wykonuje między innymi umowę o świadczenie usług w zakresie projektowania opakowań na rzecz (...) spółki z o.o. sp. k. W ramach tej umowy spółka (...) J. przygotowuje projekty opakowań produktów w formie pozwalającej na ich wprowadzenie przez (...) do obrotu na rynku. Jak wynika z zeznań A. S. i A. G. nabywanie grafik od podmiotów zewnętrznych zwiększa bazę projektową spółki, co jest warunkiem koniecznym sprostania ogromnej liczbie terminowych zamówień ze strony spółki (...) i innych zleceniodawców (m.in. Spółki (...), T.). Z kolei A. S. i A. G. w ramach własnych działalności gospodarczych zajmują się tworzeniem rozwiązań graficznych, kreatywnych i strategicznych - tworzą bazę projektów graficznych, w której gromadzone są grafiki, elementy dekoracyjne, zdjęcia, motywy, tła, inspiracje. Część grafik A. S. i A. G. zbywają innym podmiotom. Przedsiębiorcy wykonują również konkretne projekty dla rozmaitych firm i podmiotów innych niż spółka (...). Z zeznań A. S. wynika, że właśnie w tym celu zawarł umowy o dzieło z M. A., który tworzył poszczególne projekty graficzne na jego rzecz. W tym też celu umowy cywilnoprawne zawarł z H. W. A. G..

Dalej sąd pierwszej instancji zaznaczył, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż spółka (...) J. współpracuje z (...) nabywając od nich niektóre z projektów graficznych znajdujących się w posiadanej przez nich bazie projektów. Fakt nabycia niektórych dzieł wykonanych przez zainteresowanych został zresztą przyznany przez odwołującą się spółkę już w odpowiedzi na odwołania. Zeznania A. G. i A. S. wskazujące, że spółka (...) J. zakupiła od A. S. i A. G. tylko niektóre dzieła wykonane w ramach umów o dzieło objętych sporem (projekty wymienione w oświadczeniu z dnia 26 listopada 2013 r.) znajdują potwierdzenie w załączonych do akt protokołach przekazania. Na tej podstawie sąd meriti ustalił, że spółka (...) J. zakupiła wykonane przez M. A. dzieła: (...), (...), (...), (...). W przypadku zainteresowanej H. W. spółce (...) J. zostały sprzedane dzieła: (...), (...), (...). W ocenie tego sądu niewątpliwie beneficjentem efektów pracy wykonanej w ramach umów dotyczących wymienionych dzieł zainteresowanych stała się spółka (...) J.. Tak więc w przypadku zainteresowanych jedynie te przychody otrzymane przez nich za wykonanie wymienionych dzieł powinny zostać zsumowane z wynagrodzeniem ze stosunku pracy przy ustalaniu podstawy wymiaru składek. W tych bowiem przypadkach M. A. i H. W. jako strony umów o dzieło mogą zostać uznani stosownie do brzmienia art. 8 ust. 2a za pracowników Spółki (...) J., która nabyła rezultaty ich pracy. Przy czym, sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że z zeznań A. S. i A. G. wynikało, iż z wyjątkiem wspomnianych projektów dzieła wykonane przez zainteresowanych mogły zostać sprzedane innym podmiotom niż spółka (...) J., a niektóre wcale nie znalazły jeszcze nabywców i wzbogacają bazę grafik obu zainteresowanych przedsiębiorców. Nadto członkowie zarządu spółki (...) J. wskazali, że spółka korzysta z baz elementów graficznych gromadzonych

również przez inne niż A. S. i A. G. podmioty. Konkretnie nabywane przez spółkę od podmiotów zewnętrznych elementy graficzne nie stanowią dla niej gotowego produktu, lecz są wykorzystywane do stworzenia odrębnego, finalnego projektu graficznego opakowań dla sieci handlowych, projektów strategii marek, systemu identyfikacji wizualnej. W niniejszym postępowaniu reprezentujący spółkę (...) J. A. S. oraz A. G. zgodnie zeznali, że jedynie wymienione w piśmie z dnia 26 listopada 2013 r. dzieła A. S. i A. G. odsprzedali skarżące. Fakt zakupu tych dzieł przesądza zaś o tym, że spółka przejęła rezultaty pracy zainteresowanych, gdyż ich projekty wzbogacają obecnie bazę spółki i może ona nimi dysponować (wykorzystać, odsprzedać). Jak zeznał A. S. posiadanie dużej bazy projektów jest bardzo istotne dla spółki, gdyż tylko w ten sposób może ona sprostać dużej ilości pilnych zamówień. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że z większości umów o dzieło zawartych z zainteresowanymi skarżąca nie osiągała żadnych korzyści. Zasadniczo więc, pozostałe stworzone przez zainteresowanych M. A. i H. W. projekty graficzne wzbogacały tworzone przez A. S. i A. G. bazy projektów i były przez nich wykorzystywane lub odsprzedawane innym podmiotom. W żaden sposób nie można też uznać, że spółka (...) stała się beneficjentem pracy wykonanej przez H. W. w ramach umów zlecenia. Organ rentowy okoliczności tej w żaden sposób nie wykazał, zaś z zeznań A. G. wynika, że umowy zlecenia dotyczyły koordynacji pracy innych grafików działających na jego rzecz i żadna z grafik wykonanych pod nadzorem H. W. nie została nabyta przez spółkę (...).

Następnie Sąd Okręgowy podkreślił, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy była okoliczność, iż A. S. i A. G. są jednocześnie współnikami spółki (...) J. oraz że prowadzą oni działalność gospodarczą w pomieszczeniach wydierżawionych od tejże Spółki. Niewątpliwie istnienie między tymi podmiotami pewnych powiązań i zależności, nie pozbawia żadnego z nich odrębności i możliwości samodzielnego podejmowania działań tylko we własnym imieniu i na własny rachunek. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawały nadto kwestie związane z przeniesieniem praw autorskich twórcy w wykonaniu umów cywilnoprawnych. Przedmiotowe umowy o dzieło zawarte przez zainteresowanych M. A. z A. S., a także umowy zawarte przez H. W. z A. G. zawierały dyspozycję dotyczącą przeniesienia praw autorskich do wykonanych projektów, co jednakże nie stanowi podstawy do ich zakwalifikowania wyłącznie jako umów o przeniesienie praw autorskich. Kwalifikacja taka byłaby możliwa wyłącznie wtedy, gdyby projekty graficzne były wykonane jeszcze przed zawarciem przedmiotowych umów, a umowy te miałyby wyłącznie na celu przeniesienie praw autorskich do gotowych projektów. Taka sytuacja nie miała jednak miejsca w niniejszej sprawie, gdyż bezspornym pozostaje fakt, że zakres umów zainteresowanych z A. S. i A. G. obejmował również opracowanie konkretnej grafiki. Przedmiotem tych umów było zatem również wykonanie dzieła, natomiast przeniesienie praw autorskich w żaden sposób nie zmieniało charakteru tych umów.

Sąd Okręgowy miał także na uwadze, że w procesie nie było kwestionowane, iż A. S. i A. G. oraz zainteresowanych faktycznie łączyły umowy o dzieło, a w przypadku H. W. dodatkowo umowy zlecenia. Poza sporem był również fakt, że w ramach tych umów zainteresowani tworzyli autorskie projekty graficzne, a H. W. zajmowała się koordynacją projektów tworzonych na rzecz A. G. przez innych grafików. Kwestię sporną stanowiło wyłącznie to, kto był bezpośrednim beneficjentem pracy zainteresowanych wykonywanej w ramach umów łączących ich z A. S. i A. G.. Organ rentowy stał bowiem na stanowisku, że pomimo formalnego zawierania umów cywilnoprawnych z podmiotem trzecim tj. A. S. i A. G. w ramach tych umów zainteresowani faktycznie wykonywali pracę bezpośrednio na rzecz spółki (...) J., z którą w tym czasie pozostawali w stosunku pracy. Z poczynionych przez sąd ustaleń wynika, że w przypadku zainteresowanych taka sytuacja miała miejsce jedynie w przypadku umów wymienionych w piśmie z dnia 26 listopada 2013 r. dotyczących wykonania w przypadku M. A. dzieł: (...), (...), (...), (...), a w przypadku zainteresowanej H. W. dzieł: (...), (...), (...).

Biorąc pod uwagę przedstawione argumenty Sąd Okręgowy na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 9 stycznia 2013 r., nr (...) i stwierdził, że nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. A. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. - przychody uzyskane przez M. A. na podstawie umów o dzieło łączących go z A. S. w okresie od 2 sierpnia 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. - z wyjątkiem przychodów z umów o dzieło z dnia: 2 sierpnia 2010 r. (w kwocie 1.575,58 zł), 1 września 2010 r. (w kwocie 2.001,48 zł), 1 kwietnia 2011 r. (w kwocie 4.300,09 zł), 1 listopada 2011 r. (w kwocie 2.921,77 zł) oraz zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 9 stycznia 2013 r., nr (...) i stwierdził, że

nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne H. W. - podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. - przychody uzyskane przez H. W. na podstawie umów o dzieło oraz umów zlecenia łączących ją z A. G. w okresie od 1 marca 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. - z wyjątkiem przychodów z umów o dzieło z dnia: 1 marca 2011 r. (w kwocie 1.714,66 zł), 1 kwietnia 2011 r. (w kwocie 2.575,22 zł), 1 sierpnia 2011 r. (w kwocie 2890,32 zł). W pozostałym zakresie na mocy art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. odwołania jako bezzasadne zostały oddalone.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w części, tj. w zakresie pkt I i II, nie zgodził się Zakład Ubezpieczeń Społecznych zarzucając mu:

1) naruszenie przepisu prawa materialnego, mianowicie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, polegające na błędnej wykładni i w konsekwencji niezastosowaniu w sytuacji, gdy ubezpieczeni w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z podmiotem trzecim wykonywali w całych spornych okresach objętych zaskarżonymi decyzjami pracę na rzecz swojego pracodawcy, tj. płatnika;

2) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów i w konsekwencji błęd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na uznaniu, że ubezpieczeni w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z podmiotem trzecim, nie wykonywali, w całym okresie objętym zaskarżonymi decyzjami, pracy na rzecz swojego pracodawcy (płatnika), w sytuacji, gdy zgromadzony materiał dowodowy, znajdujący się w aktach Zakładu oraz aktach sprawy, nie daje podstaw do dokonania takiej oceny.

W oparciu o takie zarzuty apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez oddalenie wszystkich odwołań w całości,

- zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego przed sądem pierwszej i drugiej instancji, wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że nie można zgodzić się ze stanowiskiem sądu pierwszej instancji, iż ubezpieczeni nie wykonywali całej pracy w ramach umów zawartych z A. G. i A. S. w warunkach określonych w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Należy bowiem brać pod uwagę specyfikę pracy ubezpieczonych. Nie każdy wszakże projekt graficzny musi się spodobać potencjalnemu odbiorcy (zamawiającemu) i być przez niego wykorzystany. Bezsprzecznie jednak, pracodawca ubezpieczonych - płatnik, w ramach umowy zawartej z A. G. i A. S., miał dostęp do projektów graficznych wykonanych (lub też skorygowanych - H. W.) przez ubezpieczonych na podstawie umów cywilnoprawnych łączących ich z A. G. i A. S.. Miał więc również potencjalną możliwość ich wykorzystania. Krótko mówiąc mógł w sposób dowolny dysponować efektami pracy ubezpieczonych i były one do niego skierowane. Zatem w ocenie apelującego nie można w takim razie zasadnie stwierdzić, że ubezpieczeni w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z A. G. i A. S., nie wykonywali pracy na rzecz swojego pracodawcy (płatnika). Dalej skarżący podniósł że sąd pierwszej instancji uznał, że przyjęcie takiego stanu rzeczy jest uzasadnione jedynie w odniesieniu do tych umów zawartych przez ubezpieczonych z A. G. i A. S., z których projekty graficzne opracowane (lub skorygowane) przez ubezpieczonych w wykonaniu tych umów zostały następnie nabyte przez płatnika od zainteresowanych. Natomiast w według organu rentowego w sprawie należy mieć na względzie, że wszystkie inne projekty opracowane (skorygowane) przez ubezpieczonych w spornym okresie, w dalszym ciągu znajdują się w „bazach projektów” zainteresowanych, do których płatnik w dalszym ciągu ma swobodny dostęp. Nie jest więc wykluczone, że pierwotnie niewykorzystane przez płatnika projekty, stworzone przez ubezpieczonych na podstawie spornych umów zawartych z zainteresowanymi, zostaną w przyszłości również wykorzystane. Płatnik ma cały czas do nich dostęp, ma więc taką możliwość. W zależności od potrzeb, może się okazać, że pierwotnie pominięte projekty, zostaną wykorzystane w przyszłości. Wówczas nie będzie już możliwości wydania przez Zakład ponownej decyzji obejmującej ubezpieczonych, okresy i umowy, pokrywające się z tymi, które są objęte decyzjami Zakładu zaskarżonymi w niniejszym postępowaniu, a co do których nastąpiła zmiana decyzji, gdyż te będą już prawomocne. W ocenie apelującego, jest to istotny argument przeciwko wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej zastosowanej przez Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie. Niezasadne jest więc twierdzenie tego Sądu, że tylko faktyczne wykorzystanie projektów graficznych stworzonych

przez ubezpieczonych w wykonaniu umów cywilnoprawnych zawartych z zainteresowanymi przez płatnika, może skutkować przyjęciem wykonywania przez ubezpieczonych pracy w warunkach określonych w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

Reasumując, zdaniem organu rentowego wystarczy, że płatnik miał i w dalszym ciągu ma obiektywną możliwość wykorzystania efektów pracy ubezpieczonych w ramach spornych umów, a to czyje faktycznie wykorzysta jest bez znaczenia dla uznania wykonywania przez ubezpieczonych pracy w warunkach określonych w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, w całym okresie objętym zaskarżonymi decyzjami Zakładu.

Na rozprawie apelacyjnej płatnik (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych powołując się na dotychczasowe orzecznictwo sądów w analogicznych sprawach.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona.

Ponowna analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a także zarzutów podniesionych w apelacji prowadzi zdaniem Sądu Apelacyjnego do wniosku, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy. Sąd ten przy rozpoznaniu sprawy zebrał i rozważył wszystkie dowody oraz ocenił je w sposób nie naruszający swobodnej oceny dowodów. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należyte umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne, w pełni podzielając wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z tego też względu sąd odwoławczy nie dostrzega potrzeby ponownego szczegółowego przytaczania zawartych w nim argumentów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 oraz z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, LEX nr 558303). Rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy nie naruszył norm prawa materialnego, nie dokonał błędnych ustaleń, jak i nie naruszył zasad postępowania, które uzasadniałyby uwzględnienie wniosków apelacji.

Zarzut nieuwzględnienia przez Sąd Okręgowy okoliczności, że jakkolwiek nie ustalono, by płatnik korzystał wprost z efektów pracy ubezpieczonych, wykonywanej na rzecz A. S. oraz A. G., to zawsze miał taką możliwość, a zatem należało przyjąć, że już to przesądzało o konieczności potraktowania ubezpieczonych M. A. oraz H. W. jako pracowników spółki w szerokim rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej należało uznać za chybiony. Sąd Apelacyjny nie podziela tego stanowiska skarżącego, ponieważ przeczy mu treść art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Przy czym, sąd odwoławczy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09 (OSNP 2010/3-4/46) przytoczone także przez sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Podkreślić także trzeba, że prezentowane stanowisko Sądu Najwyższego utrwaliło się w orzecznictwie tego Sądu (wyroki tego Sądu z dnia: 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013/9-10/117; 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824; 2 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727; 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012/21-22/266). Należy też zwrócić uwagę na stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione w wyroku z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13 (LEX nr 1436176), że dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą.

Powyższe wskazuje, że istotną przesłanką pozwalającą na kwalifikację z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, jest fakt wykonywania przez pracownika pracy na rzecz własnego pracodawcy w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej bądź z tym pracodawcą, bądź z podmiotem trzecim. Należy przy tym zauważyć, że pojęcie „wykonywanie pracy” należy rozumieć jako przysparzanie korzyści pracodawcy - czy to materialnych, czy niematerialnych, natomiast bezsprzecznie takie korzyści muszą być wynikiem pracy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, oczywiście nie można mówić o wykonaniu pracy w sytuacji, gdy jedynie istnieje możliwość przysporzenia korzyści. Takie rozumienie interpretowanego przepisu przeczy semantyce pojęcia „wykonywanie pracy”. Nie jest przy tym istotne, czy pracownik wykonuje w ramach umowy cywilnoprawnej i umowy o pracę na rzecz swojego pracodawcy pracę tego samego rodzaju czy też inną, istotne

natomiast jest to, że w efekcie wykonywania pracy, to pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika na podstawie umowy cywilnoprawnej.

W sprawie, z prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że H. W. oraz M. A. byli zatrudnieni jako pracownicy w pełnym wymiarze czasu pracy przez odwołującą się spółkę.

H. W. wykonywała pracę korektora, która polegała na zapewnieniu poprawności merytorycznej tworzonych plików i eliminacji błędów w szczególności między innymi: sprawdzeniu projektów pod kątem zgodności z projektem źródłowym lub źródłami informacji w zakresie informacji tekstowych, liczbowych, graficznych, wymiarowych i branżowych; zasygnalizowaniu ewentualnej niekonsekwencji konstrukcyjnej projektu pracownikowi Działu Obsługi Klienta, Działu Deklaracji, Działu (...) lub Działu Kreacji. W ramach tego zakresu obowiązków H. W. zajmowała się korektą graficzną projektów innych autorów.

M. A. był natomiast zatrudniony na stanowisku operatora, a jego praca polegała na opracowaniu plików produkcyjnych projektu opakowania na podstawie zatwierdzonych projektów graficznych umożliwiających jego produkcję, w szczególności: przyjęciu zlecenia od pracownika (...), dokładnym przeanalizowaniu materiałów źródłowych, jak i założeń technicznych, wykonaniu makiety opakowania zarówno jednostkowego jak i zbiorczego, przygotowaniu plików produkcyjnych umożliwiających najbliższe odwzorowanie w druku projektu graficznego dostarczonego przez projektanta/grafika designer, sprawdzeniu poprawności kolorystycznej, wymiarowej i technologicznej pliku, sprawdzeniu jakości użytych zdjęć do projektu, jak również ekonomii i zasadności użycia tych zdjęć, naniesieniu ewentualnych uwag klienta oraz korektora, przekazaniu plików do wydruku proof'a, przekazaniu plików do produkcji do działu (...), wykonywaniu pozostałych prac zleconych przez (...) i Pracodawcę. W ramach tego zakresu obowiązków M. A. zajmował się w spółce składem komputerowym, przygotowywał grafiki innych twórców pod konkretne wskazania drukarni.

Natomiast na podstawie umów o dzieło zawartych z A. G., jako podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą odrębną od działalności spółki, H. W. wykonywała konkretne projekty graficzne, które odsprzedawała wraz z prawami autorskimi do prowadzonej przez A. G. bazy danych.

Z kolei, na podstawie umów o dzieło zawartych z A. S., jako podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą odrębną od działalności spółki, M. A. wykonywał konkretne projekty graficzne, które odsprzedawał wraz z prawami autorskimi do prowadzonej przez A. S. bazy danych.

Projekty wykonywane przez H. W. oraz M. A. nie były sporządzane na potrzeby odwołującej się spółki, lecz – w ramach działalności gospodarczej A. G. oraz A. S., gdyż były udostępniane wszystkim zainteresowanym podmiotom, w tym odwołującej się spółce, na zasadach komercyjnych w oparciu o umowy zawarte między przedsiębiorcami. Trafnie zatem odwołująca się spółka argumentowała, że nie była bezpośrednim beneficjentem wszystkich rezultatów pracy ubezpieczonych świadczonej na rzecz A. S. oraz A. G., a tylko tych wykazanych przez płatnika i zainteresowanych. Wymaga też zauważenia, że obowiązki ubezpieczonych z umów o dzieło nie kolidowały z obowiązkami pracowniczymi na rzecz spółki i były realizowane poza godzinami pracy w spółce. Ustalone fakty prowadzą więc do wniosku, że H. W. oraz M. A. tworzyli projekty niezależnie od potrzeb spółki, które mogły być następnie sprzedane spółce, jednak wcale nie musiały. Prawidłowo zatem tylko te umowy o dzieło, których rezultat został nabyty przez płatnika zostały uwzględnione przy zastosowaniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Natomiast pozostałe projekty stworzone przez H. W. oraz M. A. dla odpowiednio A. G. i A. S. na podstawie umów o dzieło objętych niniejszym postępowaniem nie przysporzyły żadnych korzyści spółce, to nie ten podmiot korzysta z rezultatów tych umów.

Nadto argument organu rentowego, że wydany wyrok uniemożliwi wydanie nowych decyzji w sytuacji gdy spółka w późniejszym czasie skorzysta z projektów sporządzonych w ramach osądzonymi niniejszym orzeczeniem umów o dzieło nie jest uzasadniony. Zgodnie z art. 366 k.p.c. wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Z powyższego przepisu wynika, że powaga rzeczy osądzonej dotyczy tylko tych orzeczeń sądów ubezpieczeń społecznych, których podstawa faktyczna nie może ulec zmianie lub gdy odwołanie od decyzji organu rentowego zostało oddalone

po stwierdzeniu niespełnienia prawnych warunków do świadczenia wymaganych przed wydaniem decyzji. Jeśli zaś powstaną nowe okoliczności organ rentowy, a w przypadku wniesienia odwołania od decyzji tego organu - sąd ubezpieczeń społecznych, może dokonać odmiennych niż w poprzednim postępowaniu sądowym ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy i tę nową podstawę faktyczną poddać ocenie w świetle przepisów prawa materialnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wobec przywołanych wyżej okoliczności należy przyjąć, że poza faktycznie odsprzedanymi przez A. G. i A. S. spółce projektami wykonanymi przez H. W. i M. A., pozostałe projekty objęte niniejszym postępowaniem są w dyspozycji A. S. oraz A. G., a nie spółki, co uzasadnia ocenę, że nie zostały spełnione wszystkie przesłanki z art. 8 ust 2a ustawy systemowej. Nadto Sąd Apelacyjny podkreśla, że dla uzasadnionej kwalifikacji z art. 8 ust 2a powołanej ustawy, konieczne jest stwierdzenie faktycznego wykonywania pracy na rzecz własnego pracodawcy przez pracownika w ramach umowy cywilnoprawnej. Nie jest natomiast wystarczający fakt stwierdzenia możliwości wykorzystania efektów pracy własnego pracownika pozyskanych przez podmiot trzeci, z którym ten pracownik zawarł umowę cywilnoprawną – taki stan nie wyczerpuje przesłanek art. 8 ust 2a ustawy systemowej.

Mając na uwadze przedstawione w sprawie stanowisko, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację (punkt 1).

O kosztach, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Do celowych kosztów postępowania należy, między innymi, koszt ustanowienia zastępstwa procesowego. Niniejsza sprawa co prawda nie jest sprawą o świadczenie z ubezpieczenia społecznego, ale sprawą najbardziej zbliżoną do tych spraw. Dlatego na podstawie § 5 w związku z § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490) sąd odwoławczy ustalił wysokość wynagrodzenie pełnomocnika w postępowaniu apelacyjnym – w wysokości 120 zł. Zatem, skoro oddalono apelację organu rentowego, uznać należało, że organ ten przegrał postępowanie w drugiej instancji, a wobec tego, zasądzono od organu rentowego na rzecz odwołującej się spółki zwrot kosztów zastępstwa procesowego w kwocie – 120 zł, zgodnie z powołanymi powyżej przepisami (punkt 2 sentencji wyroku).

SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka – Szkibiel